

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060101

DOM
2020-06-12
Stockholm

Mål nr
M 11747-19

1 (5)

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Umeå tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2019-10-15 i mål nr M 1575-19, se bilaga A

PARTER

Klagande

Miljö- och byggnadsnämnden i Luleå kommun

Motpart

GL

SAKEN

Dispens från kommunal avfallshantering på fastigheten A i Luleå kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Miljö- och byggnadsnämnden i Luleå kommuns beslut den 22 mars 2019, dnr M-2019-65-7, att avslå dispensansökan.

Dok.Id 1603232

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Miljö- och byggnadsnämnden i Luleå kommun har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa nämndens beslut att avslå dispensansökan.

GL har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Parterna har anfört i huvudsak följande till stöd för sin talan.

Miljö- och byggnadsnämnden i Luleå kommun

Mark- och miljödomstolen har i sitt avgörande angett att uppehåll från avgift för hämtning av kärlavfall endast kan beviljas för en hämtningsperiod (den 15 maj till och med den 15 oktober). Domstolen tycks hänvisa till 47 b § i Luleå kommuns föreskrifter om avfallshantering. Denna bestämmelse är emellertid endast tillämplig i det fall då fritidsbostaden inte nyttjas under hämtningsperioden. Eftersom GL nyttjar fritidsbostaden är hon inte berättigad till uppehåll i hämtning enligt den angivna paragrafen. GLs ansökan avser dispens från kommunal avfallshantering enligt 48 § i föreskrifterna. En sådan dispens kan ges för den tid som sökanden anger eller som den prövande myndigheten annars bedömer lämplig. I detta fall har GL ansökt om dispens för en obestämd tid, dvs. tills vidare. Mark- och miljödomstolen har gett GL dispens för 2019. Det betyder att GL måste ansöka på nytt om dispens för 2020 och framåt.

GL har angett att hon nyttjar fastigheten 1–2 gånger i veckan under månaderna maj till september. Detta innebär totalt ca 20–40 besök under fem månader. Vid nyttjande av en fritidsbostad är vistelsen till sin karaktär kortvarig och den sker ibland endast under sommar- eller vinterhalvåret. Normalt nyttjande av en fritidsbostad kan innebära att den endast besöks till exempel över en helg eller några dagar. Om övernattningar sker på fastigheten ska inte ges alltför stor betydelse.

Det ställs normalt höga krav för att dispens från den kommunala avfallshanteringen ska medges. Det antal besök som GL gör på sin fritidsfastighet avviker inte från vad som får anses vara ett normalt nyttjande av en fritidsbostad. Därmed finns inga särskilda skäl för att meddela dispens från den kommunala avfallshanteringen. GL har i mark- och miljödomstolen lämnat uppgifter om att det städavfall som uppstår på fastigheten eldas upp i en öppen spis. Eldning av avfall är inte förenligt med miljöbalkens syfte och kan därför inte tillåtas. Det avfall som då faktiskt uppstår ska lämnas till kommunen.

GL

Hon ifrågasätter att hon skulle vara tvungen att ta emot sopkärl som aldrig kommer att användas. Hon nyttjar inte fritidsbostaden utan endast jorden på fastigheten för ekologisk odling under sommarmånaderna. Hon uppehåller sig över huvud taget inte inomhus i bostaden. Fastigheten ligger två mil från hennes permanenta bostad. Vid besöken på fritidsfastigheten tar hon med lunch hemifrån. Inget avfall uppstår. Tiden hon vistas på fastigheten varierar men oftast blir det ca fyra timmar per besök. Städningen inne i fritidshuset består av sopning och det lilla skräp de får i sopskyffeln bränns. Skräpet består inte av farligt avfall utan av torkat gräs och sådant som dras in med skorna när hon arbetar i landet. Jord töms utomhus. Hon är noggrann med sopsorteringen i permanentbostaden vilket leder till att det finns plats över i soptunnan som töms var åttonde vecka. Hennes nyttjande av fritidsbostaden avviker från det normala. De flesta fritidsbostäder nyttjas ofta till fullt under semesterveckor sommartid. Många nyttjas även vintertid, framförallt under helger och högtider. Självklart produceras mer sopor vid övernattningar, då man fyller kylskåp och ägnar sig åt matlagning och dylikt. Det är inte relevant att jämföra det antal besök som hon gör på fastigheten för att odla grönsaker med andra fritidshusägares nyttjande av sina fritidshus.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar inledningsvis att det framgår av handlingarna i målet att GLs ansökan och nämndens beslut avsåg

dispens från den kommunala avfallshanteringen. Mark- och miljödomstolens dom innebär att GL, med stöd av 48 § i Luleå kommuns föreskrifter om avfallshantering, getts dispens för år 2019, dvs. en period som ligger bakåt i tiden. Endast nämnden har överklagat mark- och miljödomstolens dom. Huvudregeln är att det inte är möjligt att få ett överklagande prövat när tiden för den aktuella åtgärden har löpt ut. I förevarande fall kan man dock förvänta sig ytterligare ansökningar om dispens med i allt väsentligt oförändrade sakomständigheter. Nämnden får därför anses ha ett befogat intresse av att få förutsättningarna för tillämpningen av den ifråga-varande bestämmelsen prövade (se rättsfallen RÅ 1997 ref. 24 och MÖD 2009:1). Det finns således skäl att pröva nämndens överklagande.

Frågan i målet är om GL kan ges dispens från den kommunala avfallshanteringen på fastigheten A i Luleå kommun.

Enligt huvudregeln i 15 kap. 24 § första stycket miljöbalken ska avfall hanteras av kommunen. I 48 § i Luleå kommuns föreskrifter om avfallshantering, som i huvudsak överensstämmer med 15 kap. 25 § miljöbalken, stadgas att en fastighetsinnehavare eller nyttjanderättshavare efter ansökan till miljö- och byggnadsnämnden, om det finns särskilda skäl, får medges dispens från förbudet i 15 kap. 24 § första stycket miljöbalken, om den som ska hantera avfallet med stöd av dispensen kan göra det på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt.

Mark- och miljööverdomstolen har godtagit dispens bl.a. när vistelsen bestått av tillsynsbesök vid fritidsbostaden utan några övernattningar (se MÖD 2002:33 och MÖD 2002:64), liksom vid svårigheter att utnyttja den kommunala sophämtningen i kombination med kortare vistelser på fastigheten (se MÖD 2004:51). Vid ett vanligt nyttjande av en fritidsbostad kan däremot dispens normalt inte ges.

GLs uppgifter om hur hon nyttjar fritidsbostaden har inte ifrågasatts av nämnden. Uppgifterna får därför godtas och ska ligga till grund för Mark- och miljööverdomstolens bedömning. Antalet besök på fastigheten och karaktären av dessa avviker inte från ett vanligt nyttjande av ett fritidsboende. Att övernattningar inte sker på fastigheten påverkar inte denna bedömning. Vad gäller det avfall som genereras på

fastigheten uppkommer förutom komposterbart och återvinningsbart avfall i regel även brännbart avfall och en s.k. restfraktion vid nyttjande och underhåll av en fritidsfastighet. Att elda upp brännbart avfall är inte tillåtet för en enskild fastighetsägare och det är inte heller tillåtet för en fastighetsägare att transportera bort brännbart avfall eller s.k. restfraktioner.

Mot bakgrund av det ovan anförda bedömer Mark- och miljööverdomstolen att det inte finns särskilda skäl för dispens. Mark- och miljödomstolens dom ska därför ändras och nämndens beslut att inte bevilja dispens från den kommunala avfallshanteringen ska fastställas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Fredrik Ludwigs, Ingrid Åhman, referent, och Ralf Järtelius samt tekniska rådet Kerstin Gustafsson.

Föredragande har varit Linnea Haglund.

PARTER**Klagande**
GL**Motpart**
Miljö- och byggnadsnämnden, Luleå kommun**ÖVERKLAGAT BESLUT**

Länsstyrelsen i Norrbottens läns beslut 2019-05-07 i ärende nr 505-4711-2019, se bilaga 1

SAKEN

Dispens från avgift för hämtning av kärlavfall från fastigheten A

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen ändrar Länsstyrelsen i Norrbottens läns beslut och beviljar, med stöd av 48 § i Luleå kommuns föreskrifter om avfallshantering, GL dispens från avgift för hämtning av kärlavfall för år 2019 från fastigheten A.

BAKGRUND

GL har hos miljö- och byggnadsnämnden i Luleå kommun (nämnden) ansökt om uppehåll avseende avgift från hämtning av kärlavfall (från och med januari 2019 och tills vidare) från fastigheten A. Nämnden beslutade den 22 mars 2019 att avslå GLs ansökan med motiveringen att fastigheten nyttjas på ett sådant sätt som får bedömas utgöra en normal användning av fritidshus, och något särskilt skäl för att kunna meddela dispens föreligger inte. Små avfallsmängder utgör inte i sig särskilt skäl för dispens.

GL överklagade nämndens beslut till Länsstyrelsen Norrbotten (länsstyrelsen) som i beslut den 7 maj 2019 avlog överklagandet eftersom det inte ansågs styrkt att fastigheten i fråga inte nyttjades samt att inget hushållsavfall kommer att uppstå under hela hämtningsperioden.

GL har därefter överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

GL yrkar att mark- och miljödomstolen ändrar länsstyrelsens beslut och medger henne dispens från hämtning av hushållsavfall.

Som grund för sitt överklagande har GL i huvudsak uppgett följande. De producerar inga sopor på fastigheten eftersom de endast besöker fastigheten under odlingssäsongen, det vill säga juni – september en till två gånger i veckan. Under besöken vistas de utomhus och arbetar med odlingarna. Vintertid kör de på sin höjd förbi på vägen för att se till fastigheten och infarten skottas aldrig upp vintertid. GL har bifogat en översikt över elförbrukningen för år 2018 avseende den ifrågavarande fastigheten.

De få gånger de städar, till exempel sopar golvet, bränner de upp skräpet i öppna spisen. Våttorkning av golv ger inte heller några sopor. Eftersom de har mat med

sig, tar de med sig picknickkorgen tillbaka hem till deras hus på i Gammelstad. Ogräset komposteras och komposten återanvänds till odlingarna. De kan inte redovisa vilka typer av avfall som uppstår eller hur mycket och hur det omhändertas när de inte har något avfall som behöver omhändertas.

Deras fastighet är den enda fritidshusfastigheten på området. De andra omkringliggande är permanentboende. Delning av säsongsavfallskärl är därför uteslutet.

Nämnden, som har förelagts att yttra sig över överklagandet, har uppgett följande. Nämnden står fast vid sitt tidigare beslut. Även om fastigheten endast används till odling bör det uppstå avfall från städning och normalt underhåll av de tre byggnader som finns på fastigheten. GL har inte kunnat redovisa vilka typer av avfall som uppstår på fastigheten, hur mycket avfall som uppkommer eller hur avfallet kommer att omhändertas. Eftersom miljö- och byggnadsnämnden på objektiva grunder bedömer att det alltid uppstår lite hushållsavfall på en bebyggd fastighet var det för nämnden mycket oklart varför detta inte skulle ske vid denna fastighet. Nämnden har haft att pröva om det föreligger särskilda skäl för dispens från den kommunala avfallshanteringen. Eftersom nämnden inte har bedömt att endast små mängder avfall kan innebära att särskilda skäl föreligger, har den avslagit GLs ansökan. Att det uppkommer små mängder hushållsavfall i kombination med att det finns svårigheter att nyttja den kommunala avfallshanteringen, eller andra omständigheter, kan vara ett särskilt skäl. Vid planering av hur kommunen ska ta sitt ansvar för transport och omhändertagande av hushållsavfall har kommunen noterat att vid fritidshus uppstår oftast en mindre mängd hushållsavfall än vid permanentbostäder. Med anledning av detta har kommunen anpassat hämtningen av hushållsavfallet på ett sådant sätt att den ska stå i proportion med den mängd hushållsavfall som ett fritidshus genererar. Vid fastigheter där mycket små mängder hushållsavfall uppstår finns möjlighet till hämtning vid tre tillfällen under perioden 15 maj till och med 15 oktober. Kommunen har därmed anpassat borttransporten av hushållsavfall för olika behov.

För fastigheter där det uppstår ännu mindre avfall finns möjligheten att dela avfallskärl. Att fritidsbostäder delar avfallskärl är relativt vanligt inom kommunen.

Vid den aktuella fastigheten A finns inga hinder att hämta hushållsavfall. Hämtning av hushållsavfall genomförs vid de omkringliggande fastigheterna. Den lilla mängden hushållsavfall som uppstår på fastigheten bör kunna lämnas utan större svårigheter i kärl (brännbart avfall och matavfall) intill fastigheten. Det kan även finnas möjlighet att dela avfallskärl med omkringliggande fastigheter. Möjligheten till delning av avfallskärl prövas efter särskild ansökan till miljö- och byggnadsnämnden.

DOMSKÄL

Relevanta lagrum och föreskrifter framgår av länsstyrelsens beslut. Mark- och miljödomstolen anmärker i det sammanhanget att uppehåll från avgift för hämtning av kärlavfall enbart kan beviljas för en hämtningsperiod.

Mark- och miljödomstolen bedömer inledningsvis att det saknas anledning att tvivla på de uppgifter som GL har lämnat avseende mängden avfall som produceras på fastigheten. Det enda avfall som produceras vid fastigheten är det matavfall som följer med picknickkorgen hem till Gammelstan samt trädgårdsavfall som komposteras. Av handlingarna framgår vidare att GL nyttjar fastigheten 1 – 2 gånger per vecka under månaderna maj – september, men då sker ingen övernattning.

Av praxis framgår att vid prövningen av om dispens från sophämtning kan beviljas för en fritidsfastighet, ska hänsyn tas till om vistelsens längd och mängden producerat avfall avviker från normalt nyttjande av en fritidsfastighet (se bl.a. MÖD 2002:33 och MÖD 2002:64). Av handlingarna framgår att GL använder fastigheten mellan 16 – 32 dagar per år, vilket enligt mark- och miljö-domstolens bedömning i och för sig kan anses utgöra ett normalt nyttjande av en fritidsfastighet. I det aktuella fallet sker dock ingen övernattning vid fastigheten. Av handlingarna framgår vidare att GL tar hand om det avfall som

produceras vid fastigheten på ett sådant sätt som är godtagbart med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön enligt kravet i 15 kap. 13 § miljöbalken, varför det inte återstår något avfall på fastigheten i fråga som kräver sophämtning.

Mark- och miljödomstolen bedömer att dessa omständigheter sammantaget visar att GL ska beviljas dispens från avgift för hämtning av kärlavfall avse-ende fastigheten A i enlighet med den dispensmöjlighet som framgår av Luleå kommuns föreskrifter för avfallshantering.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 5 november 2019.

Anders Carlbaum

Lena Nilsson

I domstolens avgörande har chefsrådmannen Anders Carlbaum och tekniska rådet Lena Nilsson deltagit. Föredragande har varit beredningsjuristen Martina Clark.